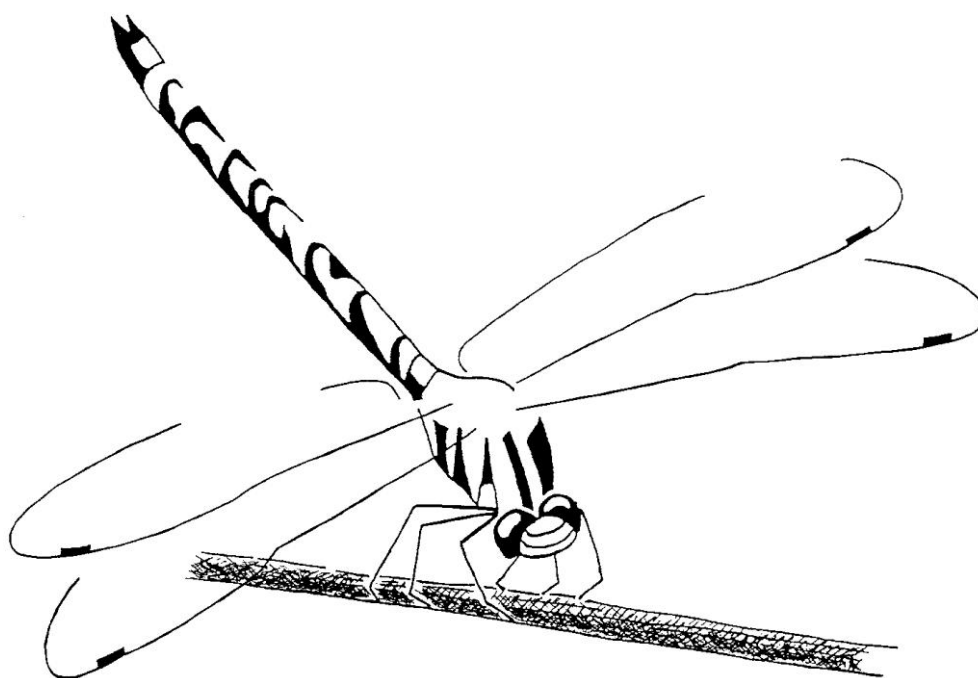

WAARNEMINGENOVERZICHT 2025

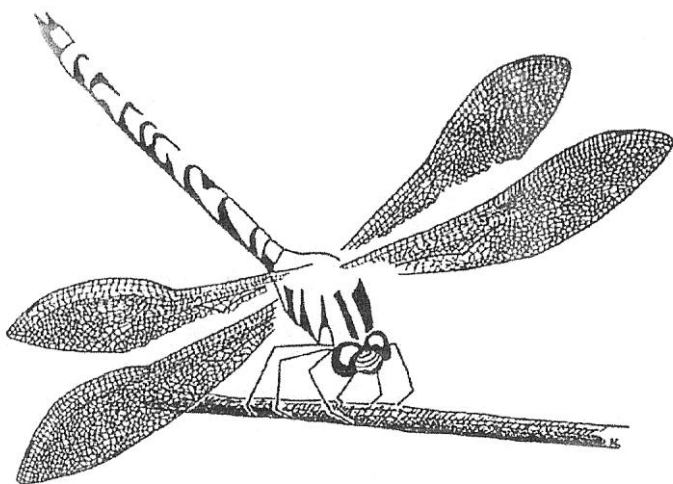

**KNNV-Libellenwerkgroep
Zuid-Kennemerland**

WAARNEMINGENOVERZICHT 2025

KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland

125 jaar

9 maart 2026

© KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland, Haarlem

Tabellen	Willem Bottenberg
Tekst	Willem Bottenberg en Marja Koning
Tekening voorkant	Anneke Koper
Lay-out	Willem Bottenberg
Redactie	Marja en Frans Koning
Druk	Vorm op Maat
Uitgave	KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland, Haarlem
Besteladres	KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland M. Hobbemastraat 37 2102 BJ Heemstede (023) 528 90 09 <u>marja-franskoning@kpnmail.nl</u>

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	3
INLEIDING	4
ONTWIKKELINGEN en TRENDS	6
SOORTENOVERZICHT 2025	9
MONITORINGOVERZICHTEN 2025	10
VOORTPLANTINGSOVERZICHT 2025	12
GEBIEDSOVERZICHT 2025	15
EEN TERUGBLIK OP HET AFGELOPEN JAAR EN DE VERWACHTING VOOR 2026	17
BIJLAGE 1 Libellen ZKL v.a. 2010 (alleen monitoring)	18
BIJLAGE 2 Libellen AWD v.a. 2010 (alleen monitoring)	19
BIJLAGE 3 Libellen Nationaal Park v.a. 2010 (alleen monitoring)	20
BIJLAGE 4 Kaart van Zuid-Kennemerland met positie monitoringroutes.	21
BIJLAGE 5 Overzicht van de monitoringroutes, situatie 2025.	22
BIJLAGE 6 Organisaties voor libellen(liefhebbers).	23

INLEIDING

Algemeen

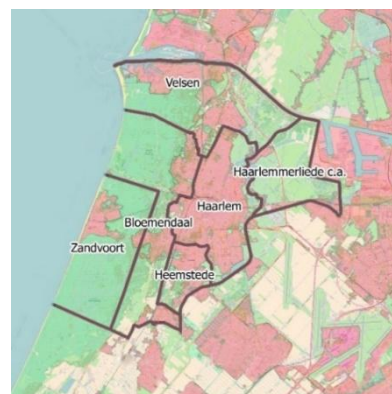
In dit verslag is de ontwikkeling van de libellen in Zuid-Kennemerland beschreven. De statistische informatie is gebaseerd op gegevens uit onze monitoring van 21 routes in Zuid-Kennemerland, alsmede op losse waarnemingen uit Waarneming.nl voor zover deze betrekking hebben op Zuid-Kennemerland.

Vanwege de wateroverlast konden twee routes in de Kennemerduinen (525 en 1957) in 2024 niet worden geteld. Mede omdat de toegankelijkheid in de toekomst minder zeker is en bovendien route 1957 nog amper te belopen was is in overleg met de Vlinderstichting een tweetal nieuwe routes geïntroduceerd in de Kennemerduinen. Dit zijn routes 2146 en 2147 langs de onderhoudsweg en iets ten noorden van 't Wed. De routes in het recreatiegebied Spaarnwoude (0943, 0944) en de route in Kraansvlak (0945) zijn niet gemonitord.

Naast dit jaaroverzicht is er weer een geactualiseerd tool in Excel ("Analyse libellen ZKL") beschikbaar. Hiermee kunnen gebruikers op eenvoudige wijze inzicht krijgen in de ontwikkeling van een eigen keuze uit soorten, jaren en routes. De basis hiervoor vormt een reeks van de uit de monitoring verkregen gegevens vanaf het jaar 2010.

Gebied Zuid-Kennemerland

Het gebied Zuid-Kennemerland omvat het duingebied vanaf het Noordzeekanaal tot de gemeentegrens van Noordwijk. Ook het recreatiegebied Spaarnwoude wordt meegenomen. Het omvat het grondgebied van de volgende gemeenten: Velsen (ten zuiden van het Noordzeekanaal), Bloemendaal, Zandvoort, Haarlem, Haarlemmerliede c.a. (voormalige gemeente, nu onderdeel van Haarlemmermeer) en Heemstede.

Dankwoord

Allereerst gaat onze dank natuurlijk uit naar de 'vaste' waarnemers van de Libellenwerkgroep, te weten: Willem Bottenberg, Lydeke van Citters, Kees Dekker, Hanneke Euwe, Ton Höcker, Marja en Frans Koning, Jaco Kuiper, Ruud Maaskant, Ok Overbeek, Renate Sprokkereef, Freek Udo, en Piet Veel. Allen worden hartelijk bedankt voor de vele uren die zij weer aan het waarnemen van libellen hebben besteed en nog belangrijker: voor het noteren en doorgeven van de waarnemingsgegevens in het Meetnet. Ook zij die hun waarnemingen in Waarneming.nl hebben ingevoerd willen we hierbij danken voor hun gegevens alsmede de organisatie van Waarneming.nl voor het om niet beschikbaar stellen van gegevens.

Dank gaat ook uit naar de instanties waarvan we in 2025 een financiële bijdrage hebben ontvangen om onze lopende kosten te kunnen voldoen: Waternet, PWN en Staatsbosbeheer.

We bedanken voorts N.V. PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland voor het vergoeden van de kosten voor het vermenigvuldigen van dit Waarnemingenoverzicht, De Vlinderstichting voor het verzamelen van de monitoringgegevens en speciaal Roy van Grunsven voor het functioneren als onze hulp en vraagbaak.

Toelichting tabellen

De statistische informatie is gebaseerd op twee bronnen:

1. De monitoring van 24 routes in Zuid-Kennemerland (waarvan er 21 gelopen zijn). De gegevens worden via de Vlinderstichting geregistreerd, verzameld en voor ons weer beschikbaar gesteld.
2. Losse waarnemingen uit Waarneming.nl voor zover deze betrekking hebben op het gebied Zuid-Kennemerland.

We zijn bij de samenstelling van dit verslag steeds uitgegaan van de juistheid van de gegevens, maar voeren een beperkte kwaliteitstoets uit op de meldingen van Waarneming.nl:

- Voor de soorten die weinig gemeld zijn (als regel minder dan 10) beoordelen we alle meldingen apart. De foto is bepalend. Deze moet eenduidig determinerend zijn. De beoordeling van Waarneming.nl zelf speelt echter ook een rol. Als een foto ontbreekt gebruiken we de melding in principe niet.
- Meldingen waarvan de soortnaam onvoldoende specifiek is (bijv. alleen 'heidelibel') worden niet meegenomen.
- Er wordt opgeschoond voor mogelijke dubbele waarnemingen (omdat bijvoorbeeld twee personen eenzelfde waarneming met dezelfde locatie en tijdstip ieder apart hebben doorgegeven).

De gegevens uit Waarneming.nl zijn daarom minder geschikt voor trendanalyses omdat de bereidheid en het gemak om meldingen door te geven op Waarneming.nl meespeelt.

Definities

Een individu is een levend, rustend, eierlegend of vliegend exemplaar (imago). Dus geen larven of huidjes. Tandems worden voor twee individuen geteld.

Een waarneming is

- de observatie van één soort als individu, larve of huidje op een bepaald tijdstip en op één locatie resulterend in een afzonderlijke melding op Waarneming.nl. Of
- de observatie van één soort als individu op een gelopen vaste (monitor)route op één dag. Onderscheiden tellingen per sectie zijn in dit verslag geaggregeerd (worden per route bijeen genomen).

Nulwaarneming: een route die is gelopen zonder een enkele gemelde waarneming. Het kan dus wel zijn dat er libellen zijn gezien, maar dat deze niet te determineren waren.

Voortplanting wordt in de volgende categorieën onderverdeeld:

- vp = voortplanting. Waarneming van een larve, een larvenhuidje, een vers individu of in grote aantallen (voor juffers en heidelibellen minimaal 20, voor de andere echte libellen minimaal 5 individuen) voorkomend op ten minste drie verschillende dagen op één locatie met een geschikt biotoop. Uitgezonderd zijn soorten waarvoor sterke aanwijzingen zijn, dat de grote aantallen door een invasie zijn veroorzaakt.
- mv =: mogelijke voortplanting. Een jong individu - (bijna) uitgekleurd, al vliegend, maar met nog glimmende vleugels -, eiafzetting, tandem (paringswiel) of territoriaal gedrag in een geschikte biotoop of in grote aantallen (voor juffers en heidelibellen minimaal 20, voor de andere echte libellen minimaal 5 individuen) voorkomend op één dag op een locatie met een geschikte biotoop.
- zw = zwerver. Wel gezien maar geen aanwijzingen voor mogelijke voortplanting.

ONTWIKKELINGEN en TRENDS

Algemene ontwikkeling

Bij de Monitoring neemt het aantal gelopen routes weer toe (tot 167), al zitten we nog niet op het niveau van eind jaren 20. Zie onderstaande tabel.

Waargenomen individuen	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Monitoring	20.625	17.934	15.491	16.418	13.704	14.024	10.872	10.985	12.737
# gelopen routes	213	202	196	209	166	171	169	148	167
# indiv. per route	97	89	79	79	83	82	64	74	76
Waarneming.nl	27.766	16.054	16.482	18.845	18.127	10.738	11.989	18.542	10.558
Totaal	48.391	33.988	31.973	35.263	31.831	24.762	22.861	29.527	23.295

Het aantal getelde individuen bij de monitoring neemt toe, tot 12.737 exemplaren. Maar minstens zo belangrijk is het aantal waarnemingen per gelopen route. Dit waren er 76 in het verslagjaar. Dit niveau is tamelijk stabiel en is ongeveer gelijk aan het gemiddelde van de vijf voorafgaande jaren.

Bij Waarneming.nl zien we daarentegen een forse daling. Dat heeft waarschijnlijk niet te maken met het weer (relatief warme en droge zomer). Het heeft mogelijk meer te maken met de meldingsbereidheid. De aantallen fluctueren sowieso altijd heel sterk.

De analyse van de periode waarin een soort gezien wordt (tussen 1^e dag van waarneming en laatste dag) is niet eenvoudig. De eerste datum is ook onderhevig aan toeval. En dat geldt ook voor de laatste waarnemingsdag. Het weer, de oplettendheid van de bezoeker en de meldingsbereidheid zijn factoren die niet elk jaar gelijk zijn. Toch hebben we dit soort informatie nader bekeken. Voor de analyse zijn de gegevens over de afgelopen 7 jaar gebruikt en zijn de soorten waarvoor we geen 1^e of laatste melding hebben in enig jaar weggelaten. De gegevens van 29 soorten zijn gebruikt.

Kijken we allereerst naar de eerste datum van verschijning dan zou je verwachten dat de soorten steeds iets eerder te zien zijn. Dat blijkt in grote lijnen ook wel uit de cijfers. Bij 21 soorten is er sprake van een steeds (iets) eerdere verschijning. Maar bij 8 soorten blijkt dat er gemiddeld genomen juist een latere 1^e waarneming is. Ook als we kijken naar de laatste waarneming dan zien we een gemêleerd beeld. Zie schema hieronder.

Jaarlijkse ontwikkeling van eerste en laatste waarnemingen (obv 7 jaar)	Laatste melding vroeger	Laatste melding later
Eerste melding vroeger	Gewone pantserjuffer	Kleine roodoogjuffer
	Houtpantserjuffer	Watersnuffel
	Vuurjuffer	Tengere grasjuffer
	Paardenbijter	Vroege glazenmaker
	Grote keizerlibel	Platbuik
	Zuidelijke keizerlibel	Viervlek
	Glassnijder	Gewone oeverlibel
	Smaragdlibel	Vuurlibel
	Zwervende heidelibel	
	Bloedrode heidelibel	
	Bruinrode heidelibel	
	Bruinrode/Steenrode heidelibel	
	Gevlekte witsnuitlibel	
Eerste melding later	Tengere pantserjuffer	Zwervende pantserjuffer
	Azuurwaterjuffer	Lantaarntje
	Variabele waterjuffer	Steenrode heidelibel
	Grote roodoogjuffer	
	Blauwe glazenmaker	

Bij 16 soorten is er overall een verlenging van de vliegperiode, bij 13 neemt die tijdspanne af. En al met al blijkt dat er bij die 29 soorten gemiddeld genomen sprake van een verlenging ca. 2½ dag per jaar.

Er is zo op 't oog geen duidelijk patroon aanwezig. Mogelijk zijn de eerste en laatste waarneming te veel onderhevig aan toeval. Het gaat hier immers maar om één enkele waarneming, waar we mogelijk niet al te veel waarde aan mogen hechten.

Ontwikkelingen per soort

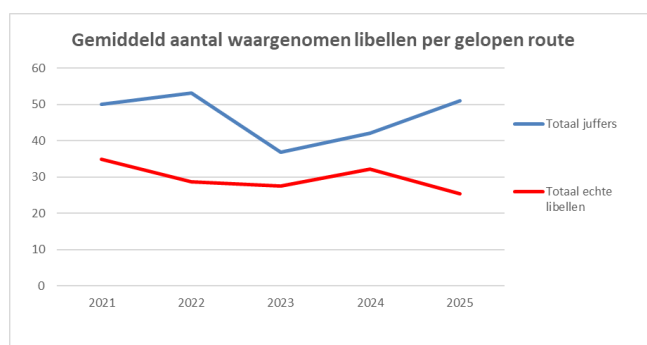
Van belang zijn natuurlijk de nieuwkomers en (mogelijk) verdwenen soorten. We nemen hierbij ook de gegevens uit Waarneming.nl mee.

Bijzonder was de signalering van een de gaffelwaterjuffer in de Kennemerduinen, op route 523. Deze soort was in 2024 al meerdere keren gezien, maar nu voor 't eerst op een monitoringroute.

De zwervende pantserjuffer is in 2025 niet meer gesignaleerd op onze monitoringroutes. Op Waarneming.nl waren er 9 waarnemingen en in 2024 waren dit er nog 714. De historie leert echter dat de aantallen van jaar tot jaar flink kunnen fluctueren. Er is dus nog enige hoop.

De noordse witsnuitlibel is helemaal niet meer gesignaleerd. In 2024 werd deze soort na een paar jaar afwezigheid nog één keer gesignaleerd. Maar nu lijkt het toch wel op een definitief einde (in deze regio).

Op basis van de monitoringgegevens is een analyse gemaakt van de ontwikkeling. De algemene tendens voor juffers en echte libellen voor de afgelopen 5 jaar is weergegeven in onderstaande grafiek.

Hier is het gemiddeld aantal getelde individuen per gelopen route in beeld gebracht. In principe maakt het dan niet meer uit hoe vaak een route is gelopen (mits er wel sprake is van een redelijke spreiding over het seizoen). Bij de echte libellen zien we een licht dalende tendens en bij de juffers lijkt de dalende lijn in 2023 zijn dieptepunt te hebben gehad en treedt er sindsdien enig herstel in.

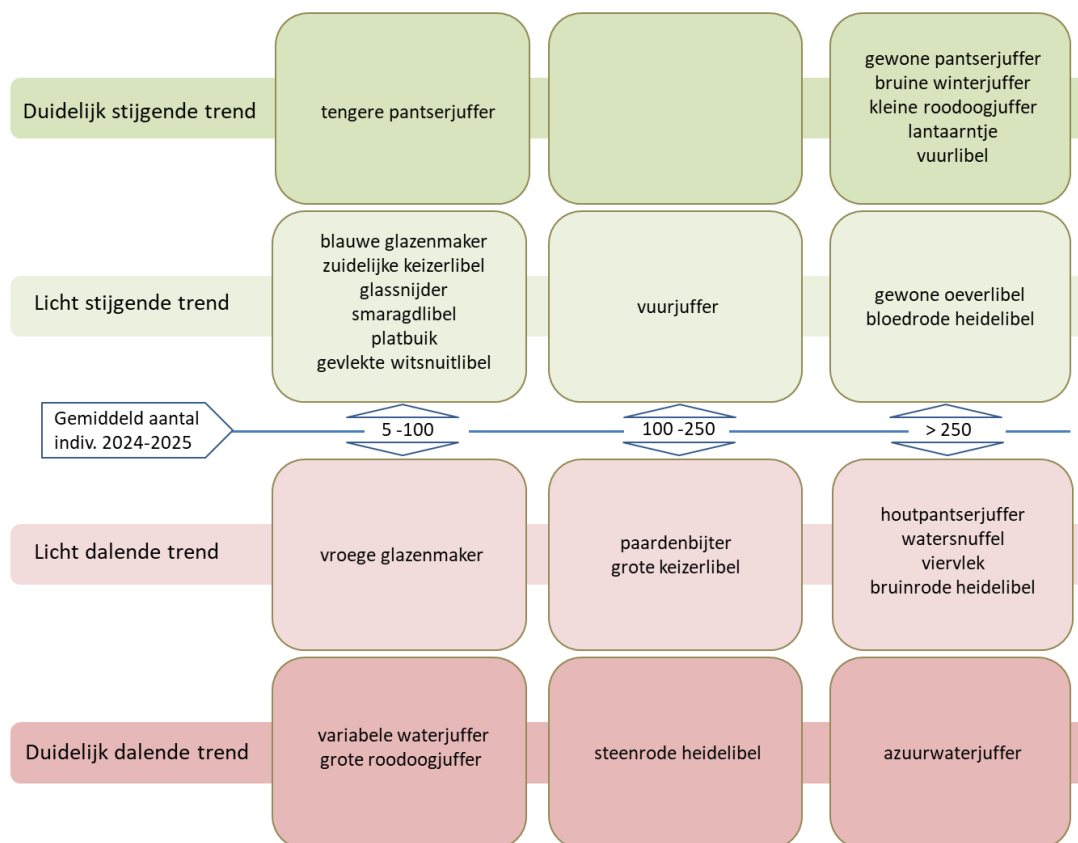
Een dergelijke analyse kunnen we ook per soort maken. Daarbij is gekeken naar de laatste vier jaar. Van elke soort is het aantal waargenomen individuen per gelopen route berekend. Daarop is de best passende lineaire trend over die vier jaren berekend. De grens tussen 'duidelijk stijgende trend' en 'licht stijgende trend' ligt bij 25% (gemiddelde stijging per jaar). Ook bij de dalers is 25% als grens gekozen. En om bij de analyse te veel toevallige fluctuaties tegen te gaan is een ondergrens gehanteerd van gemiddeld 5 waargenomen individuen per jaar (gerekend over de afgelopen twee jaren). In onderstaand schema zijn de resultaten per soort in beeld gebracht.

Hierin is te zien dat ondanks de algemeen dalende tendens er meer soorten in het bovenste deel van het schema te vinden zijn. Dat stemt hoopvol.

Verder zij opgemerkt dat dit beeld behoorlijk afwijkt van dat van vorig jaar. Maar liefst 13 soorten zijn in het schema omlaag- of omhooggegaan. Dat is wel veel. De ontwikkelingen blijven ons vaak weer verrassen. Maar mogelijk is de reeks van vier jaar aan de korte kant of is de ondergrens (5) te laag.

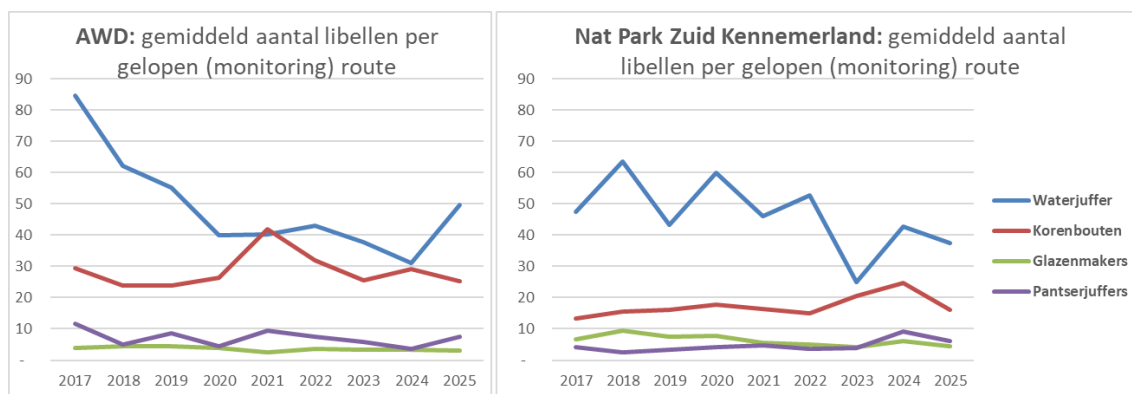
NB Omdat er -zoals eerder vermeld - een verandering in de routes heeft plaatsgevonden zou dit de trend kunnen beïnvloeden. Nadere beschouwing leert dat dit echter geen invloed heeft gehad op het schema.

- Ontwikkeling vliegende individuen 2022-2025 per soort (obv Monitoring)

Ontwikkelingen per gebied

De verschillen binnen onze regio hangen natuurlijk erg af van de plaatselijke biotoop. Het zou erg gedetailleerd om dit per gebiedje te onderzoeken. Maar een vergelijking tussen de duinen aan weerszijden van de Zandvoortselaan is wellicht aardig. Dit is gedaan door de vier veel voorkomende families te vergelijken. Daarbij is uitgegaan van het aantal waarneming bij de monitoring (en dus niet de cijfers van Waarneming.nl). Er is bovendien genormaliseerd voor de gelopen routes (het aantal waarnemingen is berekend per gelopen route). Dit resulteert in onderstaande twee grafieken.

Zo valt op dat het aantal korenbouten in de AWD relatief hoger ligt (in vergelijking met het Nationaal Park) en tegelijk dat er daar sprake is van een licht dalende lijn, terwijl de korenbouten in het Nationaal Park juist een stijgende lijn laten zien. Daar is trouwens ook en (heel) licht stijgende lijn te zien voor de pantserjuffers.

SOORTENOVERZICHT 2025

Tabel 1: Overzicht van aantal waarnemingen (inclusief die van larven en larvenhuidjes), aantal getelde individuen uit twee bronnen (uitsluitend imago's), status over 2025 en de daaraan voorafgaande 27 jaar en vermeldingen op de rode lijst.

Soortenoverzicht 2025	Aantal waar-	# Indiv	# Indiv	Status		Vliegdata		Rode Lijst	Soort
		Wrn.nl	Mon	2025	1998-2024	eerste	laatste		
01 Weidebeekjuffer	1	1	-	zw	zw	22-jun	22-jun		Calopteryx splendens
02 Zwervende pantserjuffer	8	9	-	zw	vp	21-jul	5-sep		Lestes barbarus
03 Tangpantserjuffer					zw				Lestes dryas
04 Gewone pantserjuffer	41	19	351	vp	vp	20-jun	26-aug		Lestes sponsa
05 Tengere pantserjuffer	1	-	4	zw	vp	11-aug	11-aug		Lestes virens
06 Houtpantserjuffer	277	457	353	vp	vp	22-jun	2-nov		Chalcolestes viridis
07 Bruine winterjuffer	317	493	440	vp	vp	21-feb	9-nov		Sympecma fusca
08 Azuurwaterjuffer	235	429	878	vp	vp	27-apr	26-jul		Coenagrion puella
09 Variabele waterjuffer	60	88	44	mv	vp	30-apr	27-jun		Coenagrion pulchellum
10 Gaffelwaterjuffer	1	-	1	zw	zw	4-jul	4-jul		Coenagrion scitulum
11 Grote roodoogjuffer	56	253	29	vp	vp	8-mei	30-jul		Erythromma najas
12 Kleine roodoogjuffer	44	119	426	vp	vp	30-jun	6-sep		Erythromma viridulum
13 Vuurjuffer	218	290	201	vp	vp	8-apr	25-jun		Pyrrhosoma nymphula
14 Watersnuffel	571	958	1.884	vp	vp	25-apr	28-sep		Enallagma cyathigerum
15 Lantaarntje	424	1.120	3.896	vp	vp	27-apr	6-sep		Ischnura elegans
16 Tengere grasjuffer	24	48	3	vp	vp	30-apr	27-aug		Ischnura pumilio
17 Zuidelijke glazenmaker					mv				Aeshna affinis
18 Blauwe glazenmaker	87	168	4	vp	vp	4-jul	19-sep		Aeshna cyanea
19 Bruine glazenmaker					vp				Aeshna grandis
20 Vroege glazenmaker	110	89	87	vp	vp	9-mei	15-aug		Aeshna isoceles
21 Paardenbijter	151	156	107	vp	vp	28-jun	22-okt		Aeshna mixta
22 Grote keizerlibel	332	416	274	vp	vp	9-mei	28-aug		Anax imperator
23 Zuidelijke keizerlibel	215	247	68	vp	vp	10-mei	27-aug		Anax parthenope
24 Zadellibel					zw				Hemianax ephippiger
25 Glassnijder	93	69	81	vp	vp	20-apr	27-jun		Brachytron pratense
26 Smaragdlibel	77	96	80	vp	vp	26-apr	4-jul		Cordulia aenea
27 Platbuik	104	103	49	vp	vp	27-apr	19-jul		Libellula depressa
28 Bruine korenbout					zw				Libellula fulva
29 Viervlek	394	1.825	969	vp	vp	11-apr	29-jul		Libellula quadrimaculata
30 Gewone oeverlibel	576	605	449	vp	vp	10-mei	7-sep		Orthetrum cancellatum
31 Vuurlibel	507	673	494	vp	vp	19-mei	23-sep		Crocothemis erythraea
32 Zwarte heidelibel					vp				Sympetrum danae
33 GeelVlekheidelibel					vp				Sympetrum flaveolum
34 Zwervende heidelibel	54	60	4	vp	vp	12-mei	10-sep		Sympetrum fonscolombii
35 Bloedrode heidelibel	137	118	174	vp	vp	25-mei	28-sep		Sympetrum sanguineum
36 Bruinrode heidelibel	792	1.492	831	vp	vp	9-jun	12-nov		Sympetrum striolatum
37 Steenrode heidelibel	155	130	105	vp	vp	18-jun	9-nov		Sympetrum vulgatum
37a bruinrode/steenrode heide	30	-	399	zw	zw	25-jun	19-sep		Sympetrum stri/vulg
38 Zuidelijke heidelibel	13	13	4	vp	vp	4-jul	5-sep		Sympetrum meridionale
39 Sierlijke witsnuitlibel					vp			Verdwenen	Leucorrhinia caudalis
40 Venwitsnuitlibel					zw			Kwetsbaar	Leucorrhinia dubia
41 Gevlekte witsnuitlibel	25	14	48	vp	vp	12-mei	16-jun	Kwetsbaar	Leucorrhinia pectoralis
42 Noordse witsnuitlibel					vp				Leucorrhinia rubicunda
Totaal	6.130	10.558	12.737	25	35	(vp)			
Aantal soorten	32	30	30	1	1	(mv)			
				5	6	(zw)			

Bron Rode Lijst:

<https://www.vlinderstichting.nl/libellen/alles-over-libellen/bescherming-en-beheer-libellen/rode-lijst-libellen>. Situatie eind 2025

MONITORINGOVERZICHTEN 2025

Tabel 2: Overzicht van het aantal individuen per soort per monitoringroute in de Amsterdamse Waterleidingduinen in 2025.

Monitoring AWD 2025													
Soort	015	016	017	018	019	020	021	024	025	114	1901	totaal	Soort
01 Weidebeekjuffer													Calopteryx splendens
02 Zvervende pantserjuffer													Lestes barbarus
03 Tangpantserjuffer													Lestes dryas
04 Gewone pantserjuffer	124		3							11	36	174	Lestes sponsa
05 Tengere pantserjuffer													Lestes virens
06 Houtpantserjuffer	4	3	12	224		10	13		16	35	3	320	Chalcolestes viridis
07 Bruine winterjuffer	6	3	5	5		2	2			110	53	186	Sympecma fusca
08 Azuurwaterjuffer	100	2	140			3	88		37	6	119	495	Coenagrion puella
09 Variabele waterjuffer							2					2	Coenagrion pulchellum
10 Gaffelwaterjuffer													Coenagrion scitulum
11 Grote roodoogjuffer							1		1	25		27	Erythromma najas
12 Kleine roodoogjuffer							61		10			71	Erythromma viridulum
13 Vuurjuffer	8	3	9			2	1	3	2	98	8	134	Pyrrhosoma nymphula
14 Watersnuffel	3	6	120	312	2	11	2	528	1	74	13	1072	Enallagma cyathigerum
15 Lantaarntje	94	2	95	208	1	4	78	262	12	1859	60	2675	Ischnura elegans
16 Tengere grasjuffer													Ischnura pumilio
17 Zuidelijke glazenmaker													Aeshna affinis
18 Blauwe glazenmaker							1					1	Aeshna cyanea
19 Bruine glazenmaker													Aeshna grandis
20 Vroege glazenmaker	10		7	8			4	1		18	14	62	Aeshna isocles
21 Paardenbijter	2		2	5		1	4			11	7	32	Aeshna mixta
22 Grote keizerlibel	13		4	29			12	16	3	17	2	96	Anax imperator
23 Zuidelijke keizerlibel	4		8	8			2	10	4	8	6	50	Anax parthenope
24 Zadellibel													Hemianax ephippiger
25 Glassnijder	8	2	5	3		1	5		4	7	5	40	Brachytron pratense
26 Smaragdlibel													Cordulia aenea
27 Platbuik													Libellula depressa
28 Bruine korenbout													Libellula fulva
29 Viervlek	77	36	66	103	8	28	19	25	24	24	61	471	Libellula quadrimaculata
30 Gewone oeverlibel	19	1	12	21		1	9	211	12	22	20	328	Orthetrum cancellatum
31 Vuurlibel	23	3	49	62		4	8	83	5	72	48	357	Crocothemis erythraea
32 Zwarte heidelibel													Sympetrum danae
33 Geelvlekheidelibel													Sympetrum flaveolum
34 Zvervende heidelibel													Sympetrum fonscolombii
35 Bloedrode heidelibel	2		5	62	1		30		13	13	5	131	Sympetrum sanguineum
36 Bruinrode heidelibel	54	19	76	96	40	30	10	35	30	48	111	549	Sympetrum striolatum
37 Steenrode heidelibel	3		11	39		3	6			16	12	90	Sympetrum vulgatum
37a bruinrode/steenrode heidelibel	15		1	213		13	40		30	4		316	Sympetrum stri/vulg
38 Zuidelijke heidelibel					1						1	2	Sympetrum meridionale
39 Sierlijke witsnuitlibel													Leucorrhinia caudalis
40 Venwitsnuitlibel													Leucorrhinia dubia
41 Gevlekte witsnuitlibel	8	1	14								11	34	Leucorrhinia pectoralis
42 Noordse witsnuitlibel													Leucorrhinia rubicunda
Nulwaarnemingen		1										1	
Totaal aantal individuen	577	81	644	1398	53	113	398	1174	204	2478	595	7715	
Totaal aantal soorten	19	12	19	15	6	13	21	10	15	19	20	24	
Aantal bezoeken	13	6	12	6	2	5	6	10	6	11	13	90	
Aantal secties	1	1	1	1	3	1	2	1	4	1	3		
Coördinaten (RD)	97	98	97	98	98	98	99	97	99	98	97		
	484	484	483	484	484	484	483	485	483	482	484		

Tabel 3: Overzicht van het aantal individuen per soort per monitoringroute in Kraansvlak, Middenduin, Kennemerduinen, Duin en Kruidberg, Spaarnwoude/De Batterij, evenals de totalen voor de AWD en ZKL 2025.

Monitoring ZKL 2025	KRV	Middenduin			KDU-Noord						DKB	SPW		AWD		
Soort	0945	0425	0628	0629	0523	0946	0947	0948	2146	2147	0105	0943	0944	totaal	Totaal	Soort
01 Weidebeekjuffer																Calopteryx splendens
02 Zwervende pantserjuffer																Lestes barbarus
03 Tangpantserjuffer																Lestes dryas
04 Gewone pantserjuffer						55	101	21						174	351	Lestes sponsa
05 Tengere pantserjuffer							4								4	Lestes virens
06 Houtpantserjuffer		3	5		4	7	4		7	3				320	353	Chalcolestes viridis
07 Bruine winterjuffer		3	1	12	2	118	80	12	26					186	440	Sympecma fusca
08 Azuurwaterjuffer		4		2	42	18	33	3	69	212				495	878	Coenagrion puella
09 Variabele waterjuffer		2	3	1		16	10	10						2	44	Coenagrion pulchellum
10 Gaffelwaterjuffer					1										1	Coenagrion scitulum
11 Grote roodoogjuffer				2										27	29	Erythromma najas
12 Kleine roodoogjuffer			5		58	9				283				71	426	Erythromma viridulum
13 Vuurjuffer		5		3		6	1	1	12	39				134	201	Pyrrhosoma nymphula
14 Watersnuffel		5	3	4	85	71	94	36	68	394	52			1072	1884	Enallagma cyathigerum
15 Lantaarntje		4	2	8	209	405	308	90	134	40	21			2675	3896	Ischnura elegans
16 Tengere grasjuffer			1				2								3	Ischnura pumilio
17 Zuidelijke glazenmaker																Aeshna affinis
18 Blauwe glazenmaker										3				1	4	Aeshna cyanea
19 Bruine glazenmaker																Aeshna grandis
20 Vroege glazenmaker		3	1	1		9	8	3						62	87	Aeshna isocetes
21 Paardenbijter		10	13		3	28	3	5	2	3	8			32	107	Aeshna mixta
22 Grote keizerlibel		28	5	7	61	29	12	4	10	12	10			96	274	Anax imperator
23 Zuidelijke keizerlibel		3	5	3	5	1					1			50	68	Anax parthenope
24 Zadellibel																Hemianax ephippiger
25 Glassnijder		7	1	3	1	15	9	5						40	81	Brachytron pratense
26 Smaragdlibel			2	7	50	12	6	2			1				80	Cordulia aenea
27 Platbuik					2	1			19	27					49	Libellula depressa
28 Bruine korenbout																Libellula fulva
29 Viervlek		17	11	13	74	162	82	65	13	33	28			471	969	Libellula quadrimaculata
30 Gewone oeverlibel		11	3		34	21	6	1	13	29	3			328	449	Orthetrum cancellatum
31 Vuurlibel		4	1	7	55	28	23	3	1	4	11			357	494	Crocothemis erythraea
32 Zwarte heidelibel																Sympetrum danae
33 Geelvlekheidelibel																Sympetrum flaveolum
34 Zwervende heidelibel				1	3										4	Sympetrum fonscolombii
35 Bloedrode heidelibel			5	3		14		7			14			131	174	Sympetrum sanguineum
36 Bruinrode heidelibel		24	6	9	19	41	5	33	51	86	8			549	831	Sympetrum striolatum
37 Steenrode heidelibel		3				5	2	5						90	105	Sympetrum vulgatum
37a bruinrode/steenrode heide		37	18	12	3	4	8		1					316	399	Sympetrum stri/vulg
38 Zuidelijke heidelibel									2					2	4	Sympetrum meridionale
39 Sierlijke witsnuitlibel																Leucorrhinia caudalis
40 Venwitsnuitlibel																Leucorrhinia dubia
41 Gevlekte witsnuitlibel						11	2	1						34	48	Leucorrhinia pectoralis
42 Noordse witsnuitlibel																Leucorrhinia rubicunda
Nulwaarnemingen														1	1	
Totaal aantal individuen		173	91	98	711	1086	803	307	428	1168	157			7715	12737	
Totaal aantal soorten		17	18	17	18	23	21	19	14	14	11			24	30	
Aantal bezoeken		6	6	6	10	7	7	7	10	10	8			90	167	
Aantal secties	2	2	2	2	2	3	1	1	1	1	1	2	2			
Coördinaten (RD)	98	101	100	101	100	99	99	99	101	101	99	110	110			
	489	489	489	490	493	491	491	491	492	491	495	489	489			

VOORTPLANTINGSOVERZICHT 2025

Het verzamelen van larvenhuidjes en inventariseren van levende larven is door 33 verschillende mensen gedaan. In tabellen 4a en 4b is informatie opgenomen waarmee kan worden nagegaan of er sprake is van vermeerdering. Per deelgebied is aangegeven hoeveel keer (#DG) een soort het minimumaantal heeft overtroffen (zie ook de definities op blz 5.). Dat minimumaantal is ook in de tabel weergegeven (Min). Tevens is vermeld: het aantal gemelde larven (Lv), larvehuidjes (Lh), verse imago's (Vers), ei-afzettende imago's (Eiafz) en tandems (Tndm) die elk uit 2 imago's bestaan. De resulterende mogelijk voortplanting (Vpl) is per deelgebied hieruit afgeleid.

Tabel 4a: Voortplanting 2025

Voorplanting 2025 Tabel 4a		AWD							KDU-Zuid en KRV							KDU-Noord							
	Min	#DG	Lv	Lh	Vers	Eiafz	Tndm	Vpl	#DG	Lv	Lh	Vers	Eiafz	Tndm	Vpl	#DG	Lv	Lh	Vers	Eiafz	Tndm	Vpl	
01 Weidebeekjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Calopteryx splendens
02 Zwerende pantsersjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Lestes barbarus
03 Tangpansersjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Lestes diyas
04 Gewone pantsersjuffer	20	4	-	-	-	-	-	vp	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	vp	Lestes sponsa
05 Tengere pantsersjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Lestes virens
06 Houtpansersjuffer	20	5	-	-	1	-	12	vp	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	mv	Chalcolestes viridis
07 Bruine wintersjuffer	20	4	-	-	-	-	3	vp	1	-	-	-	-	mv	3	3	-	-	-	-	3	vp	Sympetma fusca
08 Azuurwaterjuffer	20	5	-	-	-	-	7	vp	1	-	-	-	-	mv	7	-	-	-	-	-	-	vp	Coenagrion puella
09 Variabele waterjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	mv	Coenagrion pulchellum
10 Gaafwaterjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Coenagrion scitulum
11 Grote roodoogjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Erythronma najas
12 Kleine roodoogjuffer	20	1	-	-	-	21	-	mv	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	6	-	vp	Erythronma viridulum
13 Vuurjuffer	20	3	-	1	-	2	1	vp	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	6	3	mv	Pyrrhosoma nymphula
14 Watersnuffel	20	15	-	-	2	-	9	vp	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	5	-	1	vp	Enallagma cyathigerum
15 Lantaarnje	20	12	-	-	20	-	13	vp	-	-	-	-	-	-	-	12	-	-	-	-	-	vp	Ischnura elegans
16 Tengere grasjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	vp	Ischnura pumilio
17 Zuidelijke glazenmaker	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Aeshna affinis
18 Blauwe glazenmaker	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	54	12	-	vp	Aeshna cyanea
19 Bruine glazenmaker	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Aeshna grandis
20 Vroege glazenmaker	5	6	-	-	-	2	-	vp	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	mv	Aeshna isoetes
21 Paardenbijter	5	6	-	-	-	-	1	vp	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	vp	Aeshna mixta
22 Grote keizerjuffer	5	13	-	1	1	7	-	vp	-	-	-	-	-	-	-	14	-	-	1	2	1	vp	Anax imperator
23 Zuidelijke keizerjuffer	5	11	-	-	1	6	7	vp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-	mv	Anax parthenope
24 Zadeljuffer	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Hemianax ephippiger
25 Glasnijder	5	4	-	1	-	-	-	vp	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	mv	Brachytron pratense
26 Smaragdijuffer	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	1	1	-	vp	Cordulia aenea
27 Platbuik	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	2	-	vp	Libellula depressa
28 Bruine korenbout	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Libellula fulva
29 Vervlek	5	20	-	2	-	-	-	vp	-	-	-	-	-	-	-	15	-	-	1	4	-	vp	Libellula quadrimaculata
30 Gewone oeverjuffer	5	30	-	-	7	-	8	vp	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	3	-	2	vp	Orthetrum cancellatum
31 Vuurjuffer	5	33	-	-	15	-	3	vp	2	-	-	1	-	1	vp	13	-	-	2	-	-	vp	Crocothemis erythraea
32 Zwarte heideljuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum danae
33 Geelvlekheideljuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum flaveolum
34 Zwerende heideljuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	vp	Sympetrum fonscolombii
35 Bloedrode heideljuffer	20	4	-	-	1	-	1	vp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	mv	Sympetrum sanguineum
36 Bruinrode heideljuffer	20	16	-	-	8	-	13	vp	1	-	-	-	-	3	mv	8	-	-	6	46	1	vp	Sympetrum striolatum
37 Steenrode heideljuffer	20	1	-	-	1	-	3	vp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum vulgatum
37a bruinrode/steenrode heide	20	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum strivulg
38 Zuidelijke heideljuffer	20	-	-	-	1	2	-	vp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum meridionale
39 Sierlijke witsnuitjuffer	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Leucorrhinia caudalis
40 Venwitsnuitjuffer	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Leucorrhinia dubia
41 Gevlekte witsnuitjuffer	5	3	-	-	-	-	1	vp	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	mv	Leucorrhinia pectoralis
42 Noordse witsnuitjuffer	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Leucorrhinia rubicunda
Totaal		200	-	5	58	40	82		5	-	-	1	-	4		123	-	-	75	88	13		25
Totaal aantal soorten		20	-	4	11	6	14	21	4	-	-	1	-	2	4	21	-	-	10	11			

Tabel 4b Voortplanting 2025

Voortplanting 2025 Tabel 4b		DKB+HDU+MHD								MID+ELS+KON								SPW								Overig					Total	
Soort	Mn	#DG	Lv	Lh	Vers	Eiafz	Tndm	Vpl	#DG	Lv	Lh	Vers	Eiafz	Tndm	Vpl	#DG	Lv	Lh	Vers	Eiafz	Tndm	Vpl	#DG	Lv	Lh	Vers	Eiafz	Tndm	Vpl	Soort		
01 Weidebeekjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Calopteryx splendens		
02 Zvervende pantserjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Lestes barbarus		
03 Tangpantserjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Lestes dryas		
04 Gewone pantserjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Lestes sponsa		
05 Tengere pantserjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Lestes virens		
06 Houtpantserjuffer	20	1	-	-	-	-	-	mv	-	-	-	-	-	2	mv	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	mv	Chalcolestes viridis	
07 Bruine winterjuffer	20	1	-	-	-	9	8	mv	1	-	-	-	-	-	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	vp	Sympetma fusca		
08 Azuurwaterjuffer	20	-	-	-	138	1	5	vp	1	-	-	-	2	2	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	8	vp	Coenagrion puella		
09 Variabele waterjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	mv	Coenagrion pulchellum	
10 Gaffelwaterjuffer	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Coenagrion scitulum		
11 Grote roodoogjuffer	20	1	1	-	11	126	15	vp	-	-	-	-	2	-	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	mv	Erythromma najas	
12 Kleine roodoogjuffer	20	-	-	-	-	32	-	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	mv	Erythromma viridulum	
13 Vuurjuffer	20	-	-	-	4	55	3	vp	-	-	-	-	-	2	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	1	7	vp	Pyrrhosoma nymphula		
14 Watersnuffel	20	2	1	-	38	-	71	vp	-	-	-	1	-	-	vp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	vp	Enallagma cyathigerum	
15 Lantaarnje	20	2	-	-	101	8	1	vp	-	-	-	1	-	2	vp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	5	vp	Ischnura elegans		
16 Tengere grasjuffer	20	-	-	-	-	4	10	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	vp	Ischnura pumilio	
17 Zuidelijke glazenmaker	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Aeshna affinis	
18 Blauwe glazenmaker	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	vp	Aeshna cyanea	
19 Bruine glazenmaker	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Aeshna grandis	
20 Vroege glazenmaker	5	-	-	-	-	-	5	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Aeshna isocetes	
21 Paardenbijter	5	2	1	-	-	-	-	vp	2	-	-	-	1	-	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Aeshna mixta	
22 Grote keizerbel	5	1	-	-	1	112	-	vp	4	-	-	-	2	-	vp	1	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Anax imperator	
23 Zuidelijke keizerbel	5	-	-	-	-	25	1	mv	1	-	-	-	-	-	mv	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	Anax parthenope	
24 Zadelbel	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Hemianax ephippiger	
25 Glassnijder	5	-	-	-	-	1	-	mv	2	-	-	-	1	-	mv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Brachytron pratense	
26 Smaragdibel	5	1	2	1	35	-	-	vp	1	-	-	-	-	-	mv	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Cordulia aenea	
27 Platbuik	5	-	-	-	2	-	1	vp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	Libellula depressa	
28 Bruine korenbout	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Libellula tulva	
29 Vervlek	5	7	-	-	6	8	1	vp	5	-	-	-	-	-	vp	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Libellula quadrimaculata	
30 Gewone oeveribel	5	2	-	-	1	1	1	vp	1	-	-	-	-	-	mv	-	-	-	1	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	-	Orthetrum cancellatum	
31 Vuuribel	5	6	-	-	5	1	2	vp	2	-	-	-	-	1	mv	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	Crocothemis erythraea	
32 Zwarte heidelbel	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum danae	
33 Geelvlekheidelbel	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum flaveolum	
34 Zvervende heidelbel	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum fonscolombii	
35 Bloedrode heidelbel	20	-	-	-	2	-	-	vp	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	1	vp	-	Sympetrum sanguineum	
36 Bruinrode heidelbel	20	-	-	-	5	-	13	vp	2	-	-	1	-	1	vp	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum striolatum	
37 Steenrode heidelbel	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum vulgatum	
37a bruinrode/steenrode heide	20	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum strivulg	
38 Zuidelijke heidelbel	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Sympetrum meridionale	
39 Sierlijke witsnuitbel	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Leucorrhinia caudalis	
40 Venwitsnuitbel	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Leucorrhinia dubia	
41 Gevlekte witsnuitbel	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Leucorrhinia pectoralis	
42 Noordse witsnuitbel	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	Leucorrhinia rubicunda	
Totaal	26	5	1	349	383	137			24	-	-	3	8	11		11	1	7	16	8	30											
Totaal aantal soorten	11	4	1	13	13	14	21		12	-	-	3	5	7	17	1	-	-	-	-	1	3	4	8	1	3	9	4	8	18	28	

Viervlek; foto Wim Konijnenberg

Glassnijder ♂; foto Marja Koning

GEBIEDSOVERZICHT 2025

Tabel 5: Overzicht van individuen (geen laven of huidjes), met indicatie van ontwikkeling (o.b.v. monitoring) t.o.v. vorig jaar (grenzen bij 20% en 50%, = is ongeveer gelijk niveau).

Gebiedsoverzicht 2025	AWD		KDU-Zuid en KRV		KDU-Noord	DKB+HDIJ+MHD	MID+ELSH+KON	Sparnwoude	Overlig	Totaal	
	W/m.nl	Mon	W/m.nl	Mon	W/m.nl	Mon	W/m.nl	Mon	W/m.nl	Mon	Ontw
01 Weidebeekruiter	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
02 Zwerfende pantsjerjuffer	9	-	-	-	-	-	-	-	-	9	-
03 Tangantsjerjuffer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
04 Gewone pantsjerjuffer	11	174	+++	-	2	177	+++	-	-	19	351
05 Tengere pantsjerjuffer	-	-	-	-	-	4	---	-	-	-	4
06 Houptantsjerjuffer	152	320	++	6	78	25	+++	40	-	457	353
07 Bruine winterjuffer	86	186	+++	48	63	238	+	136	-	493	440
08 Azuurwaterjuffer	67	495	=	27	3	377	---	154	-	429	878
09 Variabele waterjuffer	5	2	-	3	1	36	---	-	-	88	44
10 Gaffelwaterjuffer	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
11 Grote roodoogjuffer	17	27	+	-	1	-	---	189	-	253	29
12 Kleine roodoogjuffer	33	71	+	-	12	350	+++	37	-	119	426
13 Vuurjuffer	45	134	+++	1	24	59	+++	74	-	290	201
14 Watersnuffel	440	1.072	-	28	169	748	-	243	52	958	1.884
15 Lantaarnje	140	2.675	+++	8	25	1.186	---	741	21	1.120	3.896
16 Tengere grasjuffer	3	-	-	-	6	2	---	37	-	48	3
17 Zuidelijke glazenmaker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18 Blauwe glazenmaker	-	1	---	-	101	3	---	2	-	168	4
19 Bruine glazenmaker	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20 Vroege glazenmaker	43	62	---	3	2	20	+++	15	-	89	87
21 Paardenbijter	61	32	---	-	14	44	---	23	8	156	107
22 Grote keizerbel	107	96	++	4	76	128	+	142	10	416	274
23 Zuidelijke keizerbel	133	50	++	8	32	6	---	37	1	247	68
24 Zadelbel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25 Glasnifer	33	40	++	1	4	30	+++	7	-	69	81
26 Smaragdibel	5	-	---	9	11	70	-	59	1	96	80
27 Platbuik	15	-	---	5	26	49	+++	7	-	103	49
28 Bruine korenbout	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29 Viervlek	478	471	++	9	100	429	+++	1.169	28	1.825	969
30 Gewone oeverbel	317	328	+++	9	105	104	+++	58	3	605	449
31 Vuuribel	426	357	---	30	75	114	---	100	11	673	494
32 Zwarte heidelbel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33 Geelvlekheidelbel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
34 Zwerfende heidelbel	5	-	-	1	45	3	+++	7	-	60	4
35 Bloedrode heidelbel	46	131	---	-	11	21	---	18	14	118	174
36 Bruinrode heidelbel	594	549	---	70	330	235	---	76	8	1.492	831
37 Steenrode heidelbel	89	90	---	-	2	12	++	5	-	130	105
37a bruinrode/steenrode heidelbel	-	316	++	-	-	16	---	-	-	-	399
38 Zuidelijke heidelbel	9	2	-	-	-	2	-	-	-	13	4
39 Slurpje witsnuitbel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
40 Venwitsnuitbel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41 Gevlekte witsnuitbel	14	34	+++	-	-	-	-	-	-	-	-
42 Noordse witsnuitbel	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eindtotaal	3.384	7.715	++	270	1.318	4.503	---	3.382	157	10.558	12.737
Totaal aantal soorten	29	24	-	18	26	29	-	25	11	30	30
Aantal bezoeken	90	90	-	-	51	51	-	8	-	167	167
Waarvan nulwaarnemingen	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1

Tabel 6: Aantal individuen en waarnemingen (beide uit Monitoring en Wrn.nl) voor verschillende terreinen van Landschap Noord-Holland,

Gebiedsoverzicht Specifieke gebieden 2025	Leyduin, Vinkenduin en Oud Woestduin		Spaarnwoude e.o.				Totaal		
	Indiv	Wrn	Sp'veen		Overig		Indiv	Wrn	
			Indiv	Wrn	Indiv	Wrn			
01 Weidebeekjuffer									Calopteryx splendens
02 Zwervende pantserjuffer									Lestes barbarus
03 Tangpantserjuffer									Lestes dryas
04 Gewone pantserjuffer									Lestes sponsa
05 Tengere pantserjuffer									Lestes virens
06 Houtpantserjuffer	4	4			23	4	27	8	Chalcolestes viridis
07 Bruine winterjuffer	7	7			3	3	10	10	Sympecma fusca
08 Azuurwaterjuffer	8	8			2	2	10	10	Coenagrion puella
09 Variabele waterjuffer	1	1					1	1	Coenagrion pulchellum
10 Gaffelwaterjuffer									Coenagrion scitulum
11 Grote roodoogjuffer									Erythromma najas
12 Kleine roodoogjuffer									Erythromma viridulum
13 Vuurjuffer	6	5			1	1	7	6	Pyrrosoma nymphula
14 Watersnuffel	1	1			3	1	4	2	Enallagma cyathigerum
15 Lantaantje	1	1			40	20	41	21	Ischnura elegans
16 Tengere grasjuffer									Ischnura pumilio
17 Zuidelijke glazenmaker									Aeshna affinis
18 Blauwe glazenmaker	1	1			3	3	4	4	Aeshna cyanea
19 Bruine glazenmaker									Aeshna grandis
20 Vroege glazenmaker	2	2					2	2	Aeshna isocles
21 Paardenbijter	3	3			9	6	12	9	Aeshna mixta
22 Grote keizerlibel	15	11			7	3	22	14	Anax imperator
23 Zuidelijke keizerlibel	3	3			2	2	5	5	Anax parthenope
24 Zadellibel									Hemianax ephippiger
25 Glassnijder	1	1					1	1	Brachytron pratense
26 Smaragdlibel									Cordulia aenea
27 Platbuik	2	2			4	4	6	6	Libellula depressa
28 Bruine korenbout									Libellula fulva
29 Viervlek	4	4					4	4	Libellula quadrimaculata
30 Gewone oeverlibel	7	7			10	10	17	17	Orthetrum cancellatum
31 Vuurlibel	4	4			1	1	5	5	Crocothemis erythraea
32 Zwarte heidelibel									Sympetrum danae
33 Geelvlakheidelibel									Sympetrum flaveolum
34 Zwervende heidelibel					1	1	1	1	Sympetrum fonscolombii
35 Bloedrode heidelibel	13	11			1	1	14	12	Sympetrum sanguineum
36 Bruinrode heidelibel	46	23			25	7	71	30	Sympetrum striolatum
37 Steenrode heidelibel	7	6			1	1	8	7	Sympetrum vulgatum
37a bruinrode/steenrode heidelibel									Sympetrum stri/vulg
38 Zuidelijke heidelibel									Sympetrum meridionale
39 Sierlijke witsnuitlibel									Leucorrhinia dubia
40 Venwitsnuitlibel									Leucorrhinia pectoralis
41 Gevlekte witsnuitlibel									Leucorrhinia pectoralis
42 Noordse witsnuitlibel									Leucorrhinia rubicunda
totaal aantal individuen	136	105			136	70	272	175	
totaal aantal soorten	20				17		21		

EEN TERUGBLIK OP HET AFGELOPEN JAAR EN DE VERWACHTING VOOR 2026

De werkgroep leden hebben in de Amsterdamse Waterleidingduinen allemaal hun routes 6 tot 13 keer gelopen, maar op 1 route is slechts 2 x gelopen wegens ziekte.

In het Nationaal Park Zuid-Kennemerland zijn de routes 6 tot 10 keer gelopen.

De jaarlijkse fietsexcursie met Piet Veel naar de Schapenkamp is steeds een groot succes, maar ging dit jaar niet door wegens de weersomstandigheden. Heel jammer, want behalve van libellen wordt er altijd genoten van de vele vlinders en interessante nectarplanten in dit gebied.

De publieksexcursie in de Amsterdamse Waterleidingduinen trok ook dit jaar weer veel bezoekers. Er waren 18 deelnemers.

Voor de Amsterdamse Waterleidingduinen hebben 2 nieuwe tellers gevonden die nog geheel ingewerkt moeten gaan worden. Een leuke uitdaging. Door vergrijzing en wat minder ter been zijn kunnen we nog wel iemand erbij hebben.

Op 1 april 2026 wordt de aftrap gedaan van het telseizoen 2026 door een bijeenkomst met alle tellers van de dagvlindertellers, de libellentellers en de nachtvlinderaars. Ook belangstellenden die (bijna) niets van dagvlinders of libellen weten en misschien ook wel willen gaan tellen zijn van harte welkom.

BIJLAGE 2 Libellen AWD v.a. 2010 (alleen monitoring)

Aantallen libellen, in de periode 2010-2025 voor de Ansterdamse Waterleidingduinen (AWD), obv Monitoring gegevens		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal
Soort																		
01 Weidebeekjuffer																	-	-
02 Zwervende pantserjuffer																	-	-
03 Tangpantserjuffer	1	1	1														-	1
04 Gewone pantserjuffer	91	42	104	404	354	297	428	604	56	100	71	94	60	65	85	174	3.029	60
05 Tengere pantserjuffer		1	4	2	5	8	16	6			2	2	12	2			-	60
06 Houtpantserjuffer	674	296	117	347	441	255	471	506	403	748	381	713	569	457	217	320	6.915	697
07 Bruine winterjuffer	15	9	16	31	78	25	66	29	28	67	28	30	64	10	15	186	26.056	1.716
08 Azuurwaterjuffer	2.510	1.351	2.884	1.485	1.920	2.135	1.608	3.027	2.247	1.747	998	825	1.453	908	463	495	2	-
09 Variabele waterjuffer	221	204	220	67	205	105	109	488	20	40	33						-	-
10 Gaffelwaterjuffer																	-	-
11 Grote roodoogjuffer	490	267	309	64	141	305	582	287	487	153	185	177	163	109	23	27	3.769	1.013
12 Kleine roodoogjuffer	39	45		150	27	100	116	66	28	129	61	24	35	62	60	71	62	71
13 Vuurjuffer	503	148	471	171	227	147	183	118	44	185	231	59	38	171	23	134	2.853	2.853
14 Watersnuffel	1.756	1.176	1.790	1.216	1.289	1.463	1.605	2.106	1.878	2.126	1.661	1.410	1.417	1.536	1.147	1.072	24.648	21.878
15 Lantaantje	1.116	693	568	484	1.588	1.996	2.860	2.204	1.497	1.377	1.093	1.189	902	716	920	2.675	-	37
16 Tengere grasjuffer											36	1					-	-
17 Zuidelijke glazenmaker																	-	-
18 Blauwe glazenmaker	2	7	2	11	9	12	5	29	1	3	3	1	2		3	1	91	-
19 Bruine glazenmaker																	-	-
20 Vroege glazenmaker	44	76	40	39	64	68	52	54	98	78	81	30	102	102	76	62	1.066	1.066
21 Paardenbijter	79	28	59	109	82	84	97	96	139	104	136	45	103	48	67	32	1.308	1.308
22 Grote keizerlibel	160	142	139	130	164	145	134	122	146	160	112	71	83	77	74	96	1.955	1.955
23 Zuidelijke keizerlibel																	-	-
24 Zadellibel																	-	-
25 Glassnijder	34	49	66	42	80	41	44	52	47	77	54	41	27	41	26	40	761	761
26 Smaragdlibel																	-	-
27 Platbuik			1		1	2		2	8	18	5	3	5	1	1	1	47	47
28 Bruine korenbout																	-	-
29 Vierlek	400	452	726	480	772	762	689	974	976	786	1.029	679	737	703	313	471	10.949	10.949
30 Gewone oeverlibel	144	111	128	65	62	123	120	156	225	147	249	376	210	175	202	328	2.821	2.821
31 Vuurlibel			7	13	4	2	4	2									-	-
32 Zwarte heidelibel	4																-	-
33 Geelwlekeidelibel																	-	-
34 Zwervende heidelibel																	-	-
35 Bloedrode heidelibel	68	43	9	33	34	15	17	115	100	75	113	104	121	150	224	131	1.352	1.352
36 Bruinrode heidelibel	221	45	161	224	175	453	559	494	428	891	505	365	625	380	856	549	6.931	6.931
37 Steenrode heidelibel	106	257	97	614	393	252	794	797	303	173	212	930	169	106	143	90	5.436	5.436
37a bruinrode/steenrode heidelibel	101	53	25	126	183	50	237	320	301	389	636	1.253	947	603	230	316	5.770	5.770
38 Zuidelijke heidelibel																	-	-
39 Sierlijke witsnuitlibel																	-	-
40 Venwitsnuitlibel																	-	-
41 Gevlekte witsnuitlibel			6		15	1	8	9	18	3	13	2	27	10	19	34	165	165
42 Noordse witsnuitlibel	3	12	4	10	7	4	5	2	9			2					-	58
Eindtotaal	8.782	5.508	7.954	6.317	8.322	8.869	10.819	12.683	9.515	9.679	7.979	8.569	8.017	6.726	5.725	7.715	133.179	133.179
Aantal soorten	23	23	25	23	26	26	25	26	28	27	28	25	25	25	25	24	35	35

BIJLAGE 3 Libellen Nationaal Park v.a. 2010 (alleen monitoring)

Aantallen libellen in de periode 2010-2025 voor het Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NPZK), obv Monitoring gegevens																		
Soort	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Totaal	
01 Weidebekjuffer																		
02 Zwerfende pantserjuffer	57		4	34	19	3	2	1	1	3		22		3	1		150	
03 Tangpantserjuffer			1	1													2	
04 Gewone pantserjuffer	31	18	19	121	242	207	196	97	65	27	88	43	75	65	369	177	1.840	
05 Tengere pantserjuffer	10	3	6	8	12	10	15	1			2		1	1	9	4	82	
06 Houtpantserjuffer	59	35	29	15	58	242	68	113	49	42	31	30	80	39	35	33	958	
07 Bruine winterjuffer	147	80	56	153	362	328	116	212	110	168	259	242	128	189	161	254	2.965	
08 Azuurwaterjuffer	486	1.161	495	678	1.153	612	544	882	630	536	708	414	575	310	377	383	9.944	
09 Variabele waterjuffer	47	326	323	89	92	108	120	182	357	174	152	376	350	129	82	42	2.949	
10 Gaffelwaterjuffer																1	1	
11 Grote roodoogjuffer	28	55	92	33	129	80	66	90	102	34	93	62	10	38	49	2	963	
12 Kleine roodoogjuffer	192	168	244	620	510	1.076	505	362	412	412	80	32	27	25	50	355	5.070	
13 Vuurjuffer	71	157	148	140	163	115	73	137	69	151	114	63	75	76	16	67	1.635	
14 Watersnuffel	1.765	2.812	2.221	2.053	2.825	906	851	1.988	3.099	793	3.666	1.382	2.059	894	598	812	28.724	
15 Lantaarnje	621	792	740	2.869	1.927	2.500	1.614	1.054	1.248	1.145	705	888	1.020	416	1.518	1.221	20.278	
16 Tengere grasjuffer		4				1	4	6	2	5	1		2	7	4	3	39	
17 Zuidelijke glazenmaker		2															2	
18 Blauwe glazenmaker	11		2	11	28	12	4	7	4	6	6	6	4	5	8	3	117	
19 Bruine glazenmaker																	4	
20 Vroegs glazenmaker	34	39	78	65	48	60	46	107	76	47	84	30	50	53	10	25	852	
21 Paardenbijter	66	149	86	128	250	104	201	159	288	157	163	67	72	70	181	75	2.216	
22 Grote keizerlibel	204	354	263	299	369	314	323	291	433	296	363	201	238	127	140	178	4.393	
23 Zuidelijke keizerlibel					1	5	3	5	13	12	15	18	11	8	32	18	141	
24 Zadellibel																		
25 Glassnijder	18	63	55	27	42	47	58	85	75	49	77	65	23	58	10	41	793	
26 Smaraquillibel					17	4	46	30	54	53	71	55	34	68	53	80	565	
27 Platbuk	24	13	11	11	6	10	3	15	5	7	22	8	26	5	1	49	216	
28 Bruine korenbout																		
29 Vervlek	224	366	319	173	302	308	267	431	414	247	384	301	491	551	186	498	5.462	
30 Gewone oeverlibel	151	206	130	122	119	97	42	153	140	163	203	77	121	78	35	121	1.958	
31 Vuurlibel						1		2	6	20	41	46	97	72	125	137	547	
32 Zwarte heidelibel		1	20	10	20	4	13				1						69	
33 Geelvlekheidelibel															1		1	
34 Zwerfende heidelibel	4	3	10	4	1	5	2	9		32	12		2	2	3	4	93	
35 Bloedrode heidelibel	39	19	14	16	14	12	11	18	16	14	28	12	15	13	181	43	465	
36 Bruinrode heidelibel	127	337	175	439	415	468	541	405	645	478	496	296	248	584	881	282	6.817	
37 Steenrode heidelibel	130	104	76	147	229	222	201	184	85	127	102	59	28	9	12	15	1.730	
37a bruinrode/steenrode heidelibel	92	154	133	150	225	77	272	106	67	116	322	340	135	249	118	83	2.639	
38 Zuidelijke heidelibel														1		2	3	
39 Sierlijke witsnuitlibel									1	3							4	
40 Vervitsnuitlibel																		
41 Gevlekte witsnuitlibel					1		14	2	64		21		10		14	14	140	
42 Noordse witsnuitlibel					2	3	8		11						1		42	
Eindtotaal	4.638	7.441	5.751	8.418	9.582	7.938	6.229	7.134	8.541	5.317	8.310	5.135	6.007	4.146	5.260	5.022	104.869	
Aantal soorten	24	27	27	27	29	29	29	29	29	28	29	25	28	30	30	30	38	

BIJLAGE 4

Kaart van Zuid-Kennemerland met positie monitoringroutes.

BIJLAGE 5

Overzicht van de monitoringroutes, situatie 2025.

Amsterdamse Waterleidingduinen		
0014	Bunkerberg	opgeheven
0015	Grote Middenplas	Marja en Frans Koning en Freek Udo
0016	Lange Hoekplas	Ok Overbeek
0017	Grote Zuidelijke Eerste Plas	Hanneke Euwe
0018	Astridsdriftje	Lydeke van Citters en Renate Sprokkereef
0019	EVR-Noordelijke Dubbelplas	Ok Overbeek
0020	EVR-Grote Oostelijke Plas	Ok Overbeek
0021	VOK-Panneland Zuid	Lydeke van Citters en Renate Sprokkereef
0024	Middenveldkanaal	Marja en Frans Koning en Freek Udo
0025	Rel Duinrelplas	Lydeke van Citters en Renate Sprokkereef
0114	Oosterkanaal	Marja en Frans Koning en Freek Udo
1901	Middenplas AWD	Marja en Frans Koning en Freek Udo
Kraansvlak		
0945	Noordduinen-Oude Huis	vacant
Middenduin		
0425	Middenduin-oost	Lydeke van Citters en Renate Sprokkereef
0628	Middenduin-west dam	Lydeke van Citters en Renate Sprokkereef
0629	Middenduin-west Zanderijvaart	Lydeke van Citters en Renate Sprokkereef
Kennemerduinen		
0523	Spinnekop	Kees Dekker
1957	Klein Olmen ¹	
0525	Grote Pan	vacant
2146	Kop Cunet	Ton Höcker en Willem Bottenberg
2147	Libellenvijver	Ton Höcker en Willem Bottenberg
0946	Schapenkamp I	Piet Veel
0947	Schapenkamp II	Piet Veel
0948	Schapenkamp III	Piet Veel
Duin en Kruidberg		
0105	Noordervlak	Jaco Kuiper
Spaarnwoude/De Batterij		
0943	De Batterij I	vacant
0944	De Batterij II	vacant

---

¹ Route nagenoeg ontoegankelijk.

BIJLAGE 6

Organisaties voor libellen(liefhebbers).

KNNV-Libellenwerkgroep Zuid-Kennemerland (LWZK)

p/a Frans Koning
M. Hobbemastraat 37
2102 BJ Heemstede
telefoon: (023) 5289009
e-mail: marja-franskoning@kpnmail.nl

De Vlinderstichting (voor aanvragen van waarnemingsformulieren en handleidingen)

t.a.v. Roy van Grunsven (coördinator monitoring)
Postbus 506
6700 AM Wageningen
telefoon: (0317) 467346
e-mail: Roy.vangrunsven@vlinderstichting.nl

Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie (NVL)

e-mail: info@brachytron.nl

European Invertebrate Survey - Nederland (EIS)

Postbus 9517
2300 RA Leiden
telefoon: (070) 4687670
e-mail: eis@naturalis.nnm.nl
Lange Akkers 33
6666 HB Heteren